

**Przedmiotowe ocenianie z biologii
w I Liceum Ogólnokształcącym Dwujęzycznym im. Edwarda Dembowskiego**

WSTĘP

System oceniania oparty jest o zastosowanie podczas wystawienia oceny semestralnej lub na koniec roku odpowiednich rang przypisanych różnym formom aktywności ucznia. Celem systemu jest motywowanie uczniów do systematycznej i wzmożonej pracy, z wykorzystaniem różnych form aktywności i wypowiedzi ucznia. Zaletami tego systemu są:

- możliwość oceniania każdej formy aktywności ucznia,
- przejrzysty i jednolity dla każdego ucznia system oceniania,
- obiektywizm (sprawiedliwość) i łatwość wystawienia oceny końcowej,
- łatwość obliczenia propozycji oceny przez ucznia w trakcie trwania semestru (i zaplanowanie własnych działań ucznia),
- zbieżność ze sposobem przedstawiania osiągnięć uczniów na egzaminach zewnętrznych (egzamin maturalny).

Przedmiotowe Ocenianie jest zgodne z Wewnątrzszkolnym Ocenianiem i stanowi załącznik do WO w I Liceum Ogólnokształcącym Dwujęzycznym im. E. Dembowskiego w Gliwicach.

OGÓLNE ZASADY OCENIANIA z BIOLOGII

1. Na lekcjach obowiązuje punktowo-procentowe ocenianie uczniów. Nauczyciel wpisuje do dziennika ilość punktów procentowych uzyskanych z każdego pomiaru osiągnięć ucznia.
2. Poszczególnym formom aktywności przyporządkowane są następujące wagi:

waga 1 - aktywność na lekcji, zadanie domowe, praca w grupach, zadania dodatkowe (np.: krzyżówki, modele, prezentacje, referat; sprawdzanie znajomości słownictwa w języku angielskim)

waga 2 - odpowiedzi ustne, kartkówki (zapowiedziane lub nie), sprawdziany powtórkowe (np. do matury)

waga 3 - sprawdziany podsumowujące dział nauczania, testy diagnostyczne.

Wagi za poszczególne formy aktywności mogą ulec zmianie, ale uczeń musi być o tym poinformowany przed rozpoczęciem pracy. Skala wag jest niezmienna (1, 2, 3).

3. Uczeń ma prawo do co najmniej jednego „np” (nieprzygotowanie) w semestrze. Ilość „np” w semestrze ustala nauczyciel, biorąc pod uwagę obowiązkowy tygodniowy wymiar zajęć biologii (np. przy 1 godzinie tygodniowo jest to 1 „np” na semestr). Jeżeli uczeń zgłosi nieprzygotowanie pomimo wykorzystania narzuconego przez nauczyciela limitu otrzymuje zerową wartość procentową z wagą 1. Nieprzygotowanie należy zgłosić nauczycielowi w formie pisemnej na początku lekcji (przed sprawdzeniem lub w trakcie sprawdzania listy obecności).
4. Nieprzygotowanie nie dotyczy sprawdzianów i zapowiedzianych kartkówek. Nieprzygotowanie („np”) nie może być wykorzystywane w ostatnich dwóch tygodniach klasyfikacji semestralnej czy końcowo rocznej. Nieprzygotowanie („np”) nie wykorzystane w semestrze I nie przechodzi na semestr II.
5. Uczeń zobowiązany jest zaliczyć każdy sprawdzian podsumowujący dział nauczania (sprawdzian z całego działu/z dużej partii materiału). Warunkiem zaliczenia w/w sprawdzianu jest uzyskanie co najmniej 40% przez ucznia liceum.
6. Za zgodą nauczyciela uczeń może poprawić sprawdzian, z którego uzyskał wynik mniejszy niż 40%, przy czym obie wartości procentowe uzyskane przez ucznia są wliczane do średniej ważonej.
7. Jeżeli uczeń korzysta w czasie pracy pisemnej z niedozwolonych przez nauczyciela pomocy, stanowi to podstawę do oceny pracy na zerową wartość procentową.
8. Uczeń nieobecny na zapowiedzianej pracy pisemnej (lub obowiązkowej odpowiedzi ustnej) z przyczyn usprawiedliwionych ma obowiązek zaliczyć ją w terminie uzgodnionym z nauczycielem. Ustalenie terminu powinno nastąpić natychmiast po pojawieniu się ucznia na zajęciach.

9. Uczeń nieobecny z przyczyn nieusprawiedliwionych na pracy klasowej (albo innym zapowiedzianym sprawdzianie, kartkówce, poprawie pracy klasowej itp.) otrzymuje za nią zerową wartość procentową i traci prawo do jej poprawy.
10. Na koniec semestru oraz na koniec roku szkolnego osiągnięcia ucznia wyrażone są tradycyjną oceną szkolną.
11. Ocena semestralna/roczna nie jest średnią arytmetyczną wartości procentowych uzyskanych przez ucznia, jest ona średnią ważoną tych wartości.

Wzór obliczania średniej ważonej mającej przełożenie na ocenę semestralną:

$$\frac{\text{ranga oceny 1} \times \% \text{ pkt 1} + \text{ranga oceny 2} \times \% \text{ pkt 2} + \text{ranga oceny 3} \times \% \text{ pkt 3} + \dots}{\text{ranga oceny 1} + \text{ranga oceny 2} + \text{ranga oceny 3} + \dots}$$

Wartość procentową semestralną zaokrąglamy do całości.

12. Ocena na koniec roku jest wystawiana na podstawie średniej ważonej ze średnich wartości procentowych uzyskanych przez ucznia w I i II semestrze, przy czym semestr II ma dwa razy większą wagę niż semestr I. Średnia ważona będąca podstawą do wystawienia oceny na koniec roku jest obliczana z dokładnością do jedności.
13. Osiągnięty wynik procentowy odpowiada następującym ocenom szkolnym:
  - niedostateczny 0-39%,
  - dopuszczający 40-52 %,
  - dostateczny 53-70 %,
  - dobry 71 -84 %,
  - bardzo dobry 85-95 %,
  - celujący 96 % i więcej.
14. O sposobie ustalania wartości procentowej z pomocą średniej ważonej nauczyciel informuje uczniów na początku roku szkolnego.
15. Ostateczną decyzję o ocenie semestralnej i końcoworocznej ucznia podejmuje nauczyciel, przede wszystkim na podstawie średniej ważonej, uwzględniając postawę ucznia wobec obowiązków oraz specjalne potrzeby edukacyjne. W szczególnych przypadkach (np. za dodatkowe osiągnięcia) nauczyciel ma prawo wystawić ocenę semestralną lub na koniec roku wyższą niż wynikałaby ona z powyższych kryteriów.
16. Uczeń, który otrzymał ocenę niedostateczną za I semestr ma obowiązek w przeciągu 7 dni roboczych zgłosić się do nauczyciela w celu ustalenia terminu i formy zaliczenia semestru. Wartości procentowe poprawy są wpisywane na drugi semestr z wagą 3.
17. Każdy uczeń ma obowiązek prowadzić zgodnie ze wskazówkami nauczyciela zeszyt przedmiotowy.
18. Na koniec semestru lub roku szkolnego nie przewiduje się dodatkowych sprawdzianów zaliczeniowych.
19. Nieobecność ucznia na lekcji zobowiązuje go do uzupełnienia materiału we własnym zakresie.

FORMY OCENIANIA UCZNIĄ

Wypowiedzi ustne:

- referowanie omówionego materiału,
- referowanie samodzielnie przygotowanego referatu,
- wykonywanie zadań sprawdzających umiejętności wskazanych w podstawie programowej,
- rozwiązywanie zadań problemowych na forum klasy,
- aktywny udział w zajęciach lekcyjnych,

Wypowiedzi pisemne:

- sprawdziany przeprowadzane po zakończeniu każdego działu (zapowiadane tydzień wcześniej),

- kartkówki obejmujące materiał od 3 do 4 lekcji (nie muszą być zapowiadane).
Po wcześniejszym uprzedzeniu uczniów - kartkówki z bieżącego materiału mogą być oceniane jako cząstkowa oceny końcowej np. suma punktów z 5 kartkówek wpisywana jest jako jedna ocena do dziennika;
- praca domowa (obowiązkowa, nieobowiązkowa),
- test sprawdzający/diagnostyczny.

Opanowanie czynności praktycznych:

- wykonanie modelu, przyrządów do doświadczeń i innych pomocy naukowych,
- sprawozdanie z zadanych ćwiczeń praktycznych.

Aktywność na lekcjach:

- współpraca w zespole,
- udział w dyskusjach prowadzących do wyciągania wniosków,
- umiejętność samodzielnego rozwiązywania problemów.

Po wcześniejszym uprzedzeniu uczniów, uczeń może otrzymywać za aktywny udział w lekcjach punkty cząstkowe, które po cyklu zajęć (np. 5 lekcji) są wpisywane jako jedna ocena do dziennika z bieżącego materiału.

KRYTERIA OCENIANIA

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- posiada wiadomości i umiejętności znacznie wykraczające poza w podstawę programową z biologii w danej klasie;
- potrafi stosować wiadomości w sytuacjach nietypowych (problemowych);
- potrafi formułować problemy oraz dokonywać analizy i syntezy nowych zjawisk;
- proponuje rozwiązania nietypowe;
- biegle posługuje się zdobytymi wiadomościami, używając terminologii fachowej;
- dba o samokształcenie;
- jego wypowiedzi mają przemyślaną konstrukcję, nie zawierają błędów;
- osiąga sukcesy w konkursach biologicznych na szczeblu wyższym niż szkolny.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował w pełnym zakresie wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej z biologii w danej klasie;
- potrafi stosować zdobytą wiedzę do rozwiązywania problemów w nowych sytuacjach;
- swobodnie podaje i omawia przykłady ilustrujące poznane prawa przyrody;
- systematycznie pracuje nad poszerzaniem swojej wiedzy;
- wykazuje dużą samodzielność i potrafi bez pomocy nauczyciela korzystać z różnych źródeł wiedzy, np. atlasów, kluczy, wykresów, tablic, zestawień, encyklopedii, Internetu;
- potrafi planować i przeprowadzać eksperymenty biologiczne;
- wypowiedzi cechuje poprawna terminologia i brak błędów;

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował w dużym zakresie wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej z biologii w danej klasie;
- poprawnie stosuje wiadomości i umiejętności do samodzielnego rozwiązywania typowych problemów;
- dąży do samodzielnego poszerzania wiedzy;
- potrafi korzystać z wykresów, kluczy, tablic i innych źródeł wiedzy biologicznej;
- potrafi przeprowadzić zaplanowany eksperyment;
- potrafi dokonywać obserwacji, zapisywać wnioski;
- w wypowiedzi popełnia sporadyczne błędy.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- opanował w podstawowym zakresie te wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej z biologii w danej klasie, które są konieczne do dalszego kształcenia;

- z pomocą nauczyciela poprawnie stosuje wiadomości i umiejętności przy rozwiązywaniu typowych problemów;
- z pomocą nauczyciela potrafi korzystać ze źródeł wiedzy, jak: klucze, wykresy, tablice;
- z pomocą nauczyciela potrafi przeprowadzić eksperyment biologiczny;
- z pomocą nauczyciela potrafi dokonać obserwacji, zapisać wnioski;
- popełnia drobne błędy merytoryczne;

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- ma pewne braki w wiadomościach i umiejętnościach określonych w podstawie programowej z biologii w danej klasie, ale braki te nie przekreślają możliwości dalszego kształcenia;
- z pomocą nauczyciela udzielić odpowiedzi, które świadczą o znajomości treści programowych;
- potrafi sporządzić notatki z lekcji i korzystać z podręcznika;
- potrafi przyporządkować zagadnienia do działu biologii, który się nimi zajmuje;

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował tych wiadomości i umiejętności określonych w podstawie programowej z biologii w danej klasie, które są niezbędne do dalszego kształcenia, a braki w wiadomościach uniemożliwiają dalsze zdobywanie wiedzy z biologii;
- nie rozumie pytań i poleceń; w wypowiedziach popełnia bardzo poważne błędy merytoryczne;
- nie umie obserwować i opisywać zjawisk, obiektów i procesów biologicznych; nie umie wykorzystywać modeli i schematów do wyjaśniania zjawisk i procesów biologicznych.

WYMAGANIA EDUKACYJNE

<i>konieczne i podstawowe (ocena dopuszczająca i dostateczna)</i>	<i>rozszerzające i dopełniające (ocena dobra i bardzo dobra)</i>
1. Uczeń powinien rozumieć znaczenie podstawowych pojęć biologicznych, treści zawarte w tych pojęciach i umieć je wyjaśnić własnymi słowami (poprawnie językowo). W j. ang.: uczeń potrafi wymienić podane na lekcji terminy biologiczne i wie co oznaczają.	1. Uczeń powinien posługiwać się pojęciami biologicznymi, wykazywać swobodę wypowiedzi oraz zależności pomiędzy tymi pojęciami. W j. ang.: uczeń potrafi udzielić odpowiedzi w języku angielskim z zastosowaniem podanego na lekcji słownictwa.
2. Uczeń podejmuje próby wypowiedzi własnych w toku lekcji.	2. Uczeń sprawnie i aktywnie uczestniczy w polemikach i dyskusjach lekcyjnych.
3. Uczeń wypowiada się w podstawowych formach prac pisemnych jak np. kartkówki, klasówki i referaty, dbając przy tym o estetykę, kompozycję i poprawność merytoryczną. Wypowiedź ta ma charakter raczej odtwórczy.	3. Uczeń podejmuje inne formy prac pisemnych np. esej, polemika z artykułem, planowanie doświadczeń i eksperymentów biologicznych i konstruowanie schematów zachodzących zjawisk, zwracając uwagę na samodzielne (twórcze) ujęcie omawianych zagadnień.
4. Uczeń przyswaja wiadomości przekazywane na lekcjach, w związku z tym: a) prawidłowo notuje uwagi prowadzącego lekcje; w j. ang. : uczeń notuje podane przez nauczyciela terminy w języku angielskim. b) umiejętnie posługuje się podręcznikiem, czyta przypisy i objaśnienia, sporządza plany, konspekty, streszczenia dostrzegając najważniejsze treści, c) wykorzystuje słowniki, leksykony, atlasy i inne pomoce dydaktyczne.	4. Uczeń w różnorodny sposób rozszerza zdobyte w szkole wiadomości. Poza podręcznikiem korzysta z innych materiałów, syntetyzuje wiadomości, wykorzystuje wiedzę zdobytą z pokrewnych dziedzin np. z chemii i fizyki. W j. ang. : uczeń korzysta z anglojęzycznych stron internetowych o tematyce biologicznej w tak celu poszerzania wiedzy jak i umiejętności językowych.

<p>5. Uczeń czyta ze zrozumieniem proste teksty zawarte we wskazanej literaturze uzupełniającej. Wykazuje się sprawnością dostrzegania tu zjawisk i podstawowych pojęć biologicznych. Uczeń potrafi wskazać z jakiego działu biologii jest to tekst. Jeżeli przedmiotem rozważań są konkretne gatunki organizmów, to uczeń potrafi przyporządkować je wyższej grupie systematycznej.</p> <p>W j. ang. : z pomocą nauczyciela (podanie znaczenia wybranych słów) uczeń potrafi przeczytać ze zrozumieniem proste teksty napisane w języku angielskim.</p>	<p>5. Uczeń sięga po lektury uzupełniające nie objęte programem oraz wykraczające poza propozycje nauczyciela. Nie tylko rozumie zawarte tu treści i sens, ale formułuje własne sądy, opinie, potrafi również tworzyć uogólnienia, dostrzegać zależności i powiązania.</p> <p>W j. ang.: uczeń czyta ze zrozumieniem proste teksty napisane w języku angielskim. Potrafi odgadnąć z kontekstu, znaczenie nieznanych dotąd słów.</p>
<p>6. Uczeń zna nazwy głównych dyscyplin biologicznych, przedmiot ich badań oraz podstawowe metody badawcze. Uczeń zna główne teorie biologiczne oraz ich twórców.</p>	<p>6. Uczeń zna zależności pomiędzy naukami biologicznymi i związki między innymi naukami przyrodniczymi oraz potrafi podać przykłady praktycznych zastosowań wynikających z tych zależności.</p>
<p>7. Uczeń dostrzega ciągłość zjawisk biologicznych, również powtarzające się pojęcia, reakcje i inne prawidłowości.</p>	<p>7. Uczeń szerzej i wnikliwiej interpretuje powtarzające się zjawiska biologiczne i wyciąga z tego wnioski oraz wartości uniwersalne również dla innych nauk przyrodniczych.</p>
<p>8. Uczeń posiada umiejętności posługiwania się podstawowym sprzętem laboratoryjnym i biologicznym. Wykonuje doświadczenia i potrafi założyć hodowlę na podstawie instrukcji.</p>	<p>8. Uczeń potrafi samodzielnie zaplanować, zaprojektować i wykonać doświadczenie biologiczne lub założyć hodowlę.</p>

1. W klasach dwujęzycznych minimum 30 procent materiału jest realizowane w języku angielskim.
2. Zgodnie z przyjętymi metodami nauczania w klasach dwujęzycznych, w ramach nauki biologii w języku angielskim, będą podawane wybrane, kluczowe terminy biologiczne w języku angielskim wraz z polskim odpowiednikiem. Dodatkowo będą wymagane od uczniów proste wypowiedzi na temat wybranych zagadnień biologicznych, jak również podsumowanie materiału będzie realizowane w języku angielskim.
3. Zgodnie z przyjętym wewnątrzszkolnym ocenianiem na sprawdzianach pisemnych minimum 20% sprawdzianu będzie w języku angielskim.
4. Po uprzednim uprzedzeniu uczniów (i podaniu wag) nauczyciel może przygotować oddzielne sprawdziany: dla wiadomości i umiejętności z biologii w języku polskim oraz sprawdzające wiadomości w języku angielskim.